מבחן מסכם בסגנון בגרות: זהירות בממון הזולת ובמרחב הציבורי

זמן 90 דקות | ניקוד 100 נקודות

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 90 דקות · 100 נקודות · ענה על חמש מתוך שבע השאלות (1–7). לכל שאלה 20 נקודות (5 × 20 = 100). חומר עזר: אין. בכל שאלה קרא את המשנה וענה על כל הסעיפים. סמן למטה אילו חמש שאלות בחרת. אם תענה על יותר מחמש, ייבדקו חמש התשובות הראשונות.

השאלות שבחרתי: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

א חלק א: שבע שאלות, ענה על חמש

100 נקודות

20 נקודות לכל שאלה. ניסוח מקורי של המורה החדש, לא מתוך שאלוני בגרות.

1 קרא את המשנה: 20 נק'

> הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּשְׁבָרָהּ, פָּטוּר. וְאִם הָזַק בָּהּ, בַּעַל הֶחָבִית חַיָּב בְּנִזְקוֹ.
>
> (משנה, בבא קמא פרק ג, משנה א)

א. הבחן בין שני הדינים במשנה: מתי הנתקל פטור, ומתי בעל הכד חייב? 6 נק'

ב. הבא את נימוק הרע"ב לפטור של הנתקל, והסבר את דבריו "וַאֲפִלּוּ הִפְקִירָהּ". 7 נק'

ג. יובל השאיר קורקינט חשמלי באמצע המדרכה. עוברת ושבה נתקלה בו: הקורקינט נשבר והיא נחבלה ברגל. יובל טוען: "הקורקינט כבר ישן, ממילא הפקרתי אותו." קבע מה הדין לגבי הקורקינט ומה לגבי הפגיעה, ונמק לפי המשנה והרע"ב. 7 נק'

2 קרא את המשך המשנה: **20 נק'**

נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֶחְלַק אֶחָד בַּמַּיִם, אוֹ שֶׁלָּקָה בַּחֲרָסִיָּה, חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּמִתְכַּוֵּן, חַיָּב. בְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן, פָּטוּר.

(משנה, בבא קמא פרק ג, משנה א)

א. הצג את המחלוקת בין תנא קמא ובין רבי יהודה. **6 נק'**

ב. הסבר לפי הרע"ב את שיטת תנא קמא: מה ההבדל בין "פּוֹשֵׁעַ" ובין "אֹנֵס"? ומה פירוש "מתכוון" בשיטת רבי יהודה? **7 נק'**

ג. שליח החליק ברחוב, ובקבוק שמן שנשא נפל ונשבר. השליח המשיך בדרכו ולא רצה את השברים ואת השמן. אישה שעברה אחריו החליקה בשמן ונפגעה. מה הדין לפי תנא קמא ומה לפי רבי יהודה? נמק. **7 נק'**

3 קרא את המשנה: **20 נק'**

> הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר, חַיָּב בְּנִזְקוֹ. הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ, וְאֶת הַזְּכוּכִית, וְהַגּוֹדֵר אֶת גְּדֵרוֹ בְּקוֹצִים, וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֶזִּיקוּ בָּהֶן אֲחֵרִים, חַיָּב בְּנִזְקָן.
>
> (משנה, בבא קמא פרק ג, משנה ב)

א. לפי הרע"ב, השופך מים ברשות הרבים חייב גם כשמותר לו לשפוך. הבא את הדוגמה שלו והסבר את החידוש. **6 נק'**

ב. הרע"ב מבחין בין קוצים ברשות הרבים ובין "הַמְּצַמְּצֵם בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ". הסבר את ההבחנה ואת הנימוק שלו. **7 נק'**

ג. לשני שכנים יש גדר חיה עם קוצים. אצל הראשון הענפים בולטים אל המדרכה, ואצל השני הם בתוך החצר, צמודים לקיר. ילד נשרט אצל הראשון, ושכן שנכנס לחצר נשרט אצל השני. קבע מי חייב ומי פטור, ונמק. **7 נק'**

4 קרא את המשנה: **20 נק'**

> הַמּוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ וְאֶת כַּשׁוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לְזָבָלִים, וְהָזַק בָּהֶן אַחֵר, חַיָּב בְּנִזְקוֹ, וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה.
> רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל הַמְקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקוּ, חַיָּבִין לְשַׁלֵּם, וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה.
> (משנה, בבא קמא פרק ג, משנה ג)

א. מה עושה האיש בתבן ובקש לפי הרע"ב ("לְזָבָלִים"), ומה שני הדינים שבמשנה? **6 נק'**

ב. "וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה": הסבר לפי הרע"ב למה זוכה מי שקודם, ומה מוסיף רבן שמעון בן גמליאל לפי פירושו. **7 נק'**

ג. קבלן קיבל אישור לשפוך ערמת חול ליד אתר בנייה, על המדרכה. רוכב אופניים החליק בחול ונפצע, ושכן לקח לעצמו כמה דליים מהחול. קבע לפי המשנה והרע"ב מה הדין לגבי הנזק ומה לגבי החול שנלקח. **7 נק'**

5 קרא את המשנה: **20 נק'**

חֲנוּת שֶׁבָּחָצֵר, יָכוֹל לִמְחוֹת בְּיָדוֹ וְלוֹמַר לוֹ, אֵינִי יָכוֹל לִישֹׁן מִקּוֹל הַנִּכְנָסִין וּמִקּוֹל הַיּוֹצְאִין. אֲבָל עוֹשֶׂה כֵּלִים, יוֹצֵא וּמוֹכֵר בְּתוֹךְ הַשּׁוּק, אֲבָל אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹת בְּיָדוֹ וְלוֹמַר לוֹ, אֵינִי יָכוֹל לִישֹׁן, לֹא מִקּוֹל הַפַּטִּישׁ, וְלֹא מִקּוֹל הָרֵחַיִם, וְלֹא מִקּוֹל הַתִּינוֹקוֹת.

(משנה, בבא בתרא פרק ב, משנה ג)

א. על איזה רעש אפשר למחות בחצר, ועל איזה רעש אי אפשר? הסבר את ההבדל בין חנות ובין עושה כלים. **6 נק'**

ב. הסבר לפי הרע"ב את "וְלֹא מִקּוֹל הַתִּינוֹקוֹת": באילו ילדים מדובר, למה אי אפשר למחות, ומתי כן אפשר? **7 נק'**

ג. בבניין משותף: שכנה אחת פתחה בדירה מאפייה ביתית, ולקוחות נכנסים ויוצאים כל היום; שכן שני מלמד בביתו ילדים תורה אחר הצהריים; שכן שלישי מעביר בביתו שיעורי חשבון לילדים. על מי מהם יכולים השכנים למחות לפי המשנה והרע"ב? נמק. **7 נק'**

6 קרא את המשנה: **20 נק'**

מַרְחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הָעִיר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה, וּבְחָרוּב וּבִשְׁקְמָה חֲמִשִּׁים אַמָּה. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, כָּל אִילַן סָרָק, חֲמִשִּׁים אַמָּה. אִם הָעִיר קָדְמָה, קוֹצֵץ וְאֵינוֹ נוֹתֵן דָּמִים. וְאִם הָאִילָן קָדַם, קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים.

סָפֵק זֶה קָדַם, סָפֵק זֶה קָדַם, קוֹצֵץ וְאֵינוֹ נוֹתֵן דָּמִים.

(משנה, בבא בתרא פרק ב, משנה ז)

א. ציין את המרחקים במשנה: לאילן רגיל, לחרוב ושקמה, ולפי אבא שאול. **6 נק'**

ב. הבא את נימוק הרע"ב להרחקת האילן מן העיר, והסבר את שלושת הדינים של "מי קדם". **7 נק'**

ג. העירייה הרחיבה שכונה לכיוון מטע ישן, ועכשיו יש עצים במרחק חמש עשרה אמה מהבתים החדשים. בעל המטע דורש פיצוי אם יקצצו. מה הדין לפי המשנה? ומה הדין לגבי עץ שאין יודעים אם ניטע לפני הבתים או אחריהם? **7 נק'**

7 קרא את המשניות: **20 נק'**

מַרְחִיקִין גֹּרֶן קָבוּעַ מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה. (ב, ח) · מַרְחִיקִין אֶת הַנִּבֵּלוֹת וְאֶת הַקְּבָרוֹת וְאֶת הַבָּרְסְקִי מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה. אֵין עוֹשִׂין בָּרְסְקִי אֶלָּא לְמִזְרַח הָעִיר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לְכָל רוּחַ הוּא עוֹשֶׂה, חוּץ מִמַּעֲרָבָהּ, וּמַרְחִיק חֲמִשִּׁים אַמָּה. (ב, ט)

(משנה, בבא בתרא פרק ב, משניות ח-ט)

א. ציין ארבעה דברים שמרחיקים מן העיר חמישים אמה, והבא את נימוק הרע"ב לגורן ולנבלות ולקברות. **6 נק'**

ב. הסבר לפי הרע"ב מדוע בורסקי עושים דווקא במזרח העיר, והצג את דעת רבי עקיבא. **7 נק'**

ג. יזם רוצה להקים מפעל לטיפול בפסולת, שמפיץ ריח חזק, ליד יישוב קטן. לפי העקרונות של המשנה והרע"ב, אילו שתי שאלות צריכה ועדת התכנון לשאול? כתוב גם מה דעתך על שימוש בעקרונות האלה בתכנון היום. **7 נק'**